

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

СИЛАБУС

Риторика та основи сценічної майстерності

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Галузь знань:	03 Гуманітарні науки
Спеціальність:	034 Культурологія
Освітньо-професійна програма:	Культурологія
Освітня кваліфікація:	Бакалавр культури
Фахівець з аналітики культури та креативних індустрій	

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол
засідання кафедри культурології
№ 3 від «1» жовтня 2020 р.

ЛУЦЬК – 2020

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 180/6		Рік навчання – 2 курс
		Семестр - 3 семестр
ІНДЗ: є		Лекції – 44 год.
		Практичні (семінарські) – 46 год.
		Самостійна робота – 80 год.
		Консультації - 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Москвич Ольга Дмитрівна

Науковий ступінь: кандидат філософських наук

Посада: старший викладач кафедри культурології

Контактна інформація: моб. тел. 099 0278443

ел. адреса: Moskvych.Olha@vnu.edu.ua

З розкладом занять можна ознайомитися на сайті:

<https://vnu.edu.ua/uk/articles/testoviy-dostup-case-files-collection>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Метою викладання навчальної дисципліни “Риторика та основи сценічної майстерності” є ознайомлення студентів з основними науково-теоретичними та історичними категоріями і законами риторики; оволодіння мовленнєвою поведінкою та основами сценічної майстерності, застосування їх у професійній діяльності.

Студент вивчатиме:

- ✓ основні категорії та етапи розвитку класичної риторики; різновиди сучасного красномовства;
- ✓ форми і способи переконливого впливу промовця на аудиторію;
- ✓ прийоми публічного мовлення та ділового спілкування;
- ✓ основи сценічної майстерності.

Вивчення курсу дасть можливість студенту набути теоретичні знання та практичні навички застосування прийомів ораторського мовлення та сценічної майстерності у професійній діяльності та в реалізації власних творчих здібностей.

2. Пререквізити. Передбачається наявність у студентів базової освіти з таких навчальних дисциплін як історія, філософія, культурологія, політологія, педагогіка, психологія, соціологія, етика, естетика.

3. Результати навчання. Вивчення дисципліни формує наступні загальні і професійні компетентності:

- ✓ здатності брати участь у створенні та підтримці корпоративної культури організації, забезпеченні внутрішніх та зовнішніх комунікацій різного рівня;
- ✓ здатність до професійної взаємодії з представниками інших спеціальностей, а також залучення до розв'язання культурних проблем представників громадськості;
- ✓ здатності використовувати риторичну скарбницю людства і власного народу у своїй практичній діяльності;
- ✓ усвідомлювати базові теоретичні поняття і зміст риторичних прийомів;
- ✓ розв'язувати комунікативні, логічні, психологічні та етичні завдання;
- ✓ впевнено триматися перед аудиторією, підтримувати її увагу, конструктивно й переконливо спілкуватися з опонентом із використанням т.зв. «м'яких навичок»;
- ✓ організовувати культурно-мистецькі події, використовуючи сучасні підходи та технології.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми передбачено отримання наступних програмних результатів навчання: здатність презентувати культурологічну інформацію, соціокультурні проекти державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння фаховою термінологією; здатність ефективно спілкуватися зі спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами; здатність представляти освоєні культурологічні знання у зручній та зрозумілій спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; здатність до ефективної професійної взаємодії.

4. Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна “Риторика та основи сценічної майстерності” складається з двох змістових модулів:

1. Риторика як наука про ораторське мистецтво.
2. Основи сценічної майстерності.

Структуру навчальної дисципліни представлено у вигляді таблиці.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лек.	Практ. (Семін.)	Сам. роб.

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Риторика					
Тема 1. Поняття риторики, предмет і завдання.	9	2	2	4	1
Тема 2. Передумови становлення та етапи розвитку риторики.	9	2	2	4	1
Тема 3. Ораторське мистецтво в античній культурі.	11	4	2	4	1
Тема 4. Ораторське мистецтво Середньовіччя.	9	2	2	4	1
Тема 5. Особливості розвитку риторики в епоху Відродження.	9	2	2	4	1
Тема 6. Ораторське мистецтво в Європі Нового часу.	8	2	2	4	
Тема 7. Розвиток ораторського мистецтва в Україні.	8	2	2	4	
Тема. 8. Роди, види та жанри красномовства: характерні риси.	8	2	2	4	
Тема. 9. Основні закони класичної риторики.	9	2	2	4	1
Тема 10. Методика та етапи підготовки промови.	8	2	2	4	
Тема 11. Публічний виступ: етапи підготовки і втілення.	8	2	2	4	
Тема 12. Структура ораторського твору.	8	2	2	4	
Тема 13. Образ оратора та взаємодія з аудиторією.	8	2	2	4	
Разом за змістовим модулем 1	112	28	26	52	6
Тема 14. Специфіка драматичного мистецтва.	12	4	4	4	
Тема 15. Принципи системи К.С.Станіславського: теоретичні і	9	2	2	4	1

практичні аспекти.					
Тема 16. Сценічна мова.	11	2	4	4	1
Тема 17. Створення сценічного образу актора.	11	2	4	4	1
Тема 18. Основи сценічного руху і взаємодія.	8	2	2	4	
Тема 19. Сценічна уява.	9	2	2	4	1
Тема 20. Правила поведінки та сцені та імпровізація.	8	2	2	4	
Разом за змістовим модулем 2	68	16	20	28	4
Усього годин	180	44	46	80	10

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Герої й боги красномовства.

Розвиток риторики у Давній Греції.

Розвиток риторики у Давньому Римі.

Ораторська діяльність Цицерона.

Розвиток красномовства в Київській Русі.

Розвиток риторики у Києво-Могилянській академії.

Феофан Прокопович і його риторичні курси.

Стилістична теорія А.Д.Кантемира.

Давня риторична етика.

Ділове спілкування та його особливості.

Основи дипломатичної етики.

Ораторське мистецтво і засоби безсловесної комунікації.

Завдання педагогічної риторики.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять студентами є обов'язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини тощо).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу у вигляді індивідуальних завдань. Якщо студент має вагомні причини, що не дозволяють йому систематично відвідувати заняття, він може перейти на вільний графік з дозволу декана факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Підготовані студентом завдання (проблемні завдання, реферати, творчі роботи, есе) мають продемонструвати

поглиблене вивчення джерел, змістовність і глибину розкриття теми, творчий підхід і самостійність мислення, оригінальність висновків. За потреби студент може отримати консультацію у викладача у позааудиторний час. Студенти мають дотримуватись етичних норм академічної доброчесності та не допускати обману й академічного плагіату. Під академічним плагіатом розуміється оприлюднення (частково або повністю) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (цитування), подання робіт, які є не особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування.

Політика щодо дедлайнів (крайній термін) та перескладання. Залік проводиться в терміни, визначені деканатом у 3-му семестрі. Студентам, які не з'явилися на залік з поважних причин дозволяється перескладання в інший термін, встановлений деканатом. Третя й остання спроба складання заліку відбувається за присутності комісії з трьох викладачів, яких визначає деканат, включаючи викладача, який викладав дисципліну.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль, завданням якого є перевірка студентами вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, вироблення навчальних та дослідницьких навичок, формування вміння самостійної роботи з філософськими текстами та спроможності їх осмислення і інтерпретації; а також вироблення навичок письмової та усної самопрезентації.

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

Модульний контроль здійснюється у формі написання контрольних робіт. На модульну контрольну роботу виносяться питання, розглянуті під час вивчення змістового модуля на лекціях, семінарах і самостійно.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (макс = 40 балів)		Модульний контроль (макс = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2		
Змістовий модуль 1 (13 занять)	Змістовий модуль 2 (10 занять)	МКР 1	МКР 2	

20	20	30	30	100
----	----	----	----	-----

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік, у випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид завдань (наприклад, перездати якусь тему, написавши підсумковий реферат, есе тощо). На залік виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Питання підсумкового контролю.

1. Риторика – наука і мистецтво переконуючої комунікації.
2. Статус сучасної риторики та її зв'язки з іншими науками.
3. Міф як джерело словесного мистецтва.
4. Стародавня Греція – батьківщина риторики.
5. Ритори Стародавнього Риму.
6. Історичні аспекти слов'янської риторики.
7. Традиції Києво-Могилянської академії.
8. Риторика Феофана Прокоповича .
11. Народний золотослів як джерело ораторського мистецтва.
12. Специфіка публічного мовлення у риторичному аспекті.
13. Писемна та усна форми реалізації публічного мовлення.
14. Книжно-розмовний тип публічного мовлення.
16. Підготовлено-імпровізаційний характер публічного мовлення.
17. Емоційно-образна виразність та її психологічні основи.
17. Концептуальний закон риторики
18. Закон моделювання аудиторії.
19. Стратегічний та тактичний закони риторики.
20. Мовленнєвий закон риторики.
21. Системно-аналітичний закон риторики.
22. Закон ефективної комунікації.
23. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії.
24. Мовний апарат (органи дихання, голосотворення, артикуляції), професійно-гігієнічні вимоги до нього.
25. Особливості дихання під час мовлення і виразного читання
26. Голос. Основні властивості: сила, гучність, діапазон, тембр, політ, гнучкість. Доцільність використання вправ на розвиток позитивних якостей голосу.
27. Дикція і її значення у процесі виразного читання. Роль вправ у вдосконаленні вимови голосних і приголосних звуків.

28. Вимова. Інтонація як мовне явище на слуховому рівні сприймання.
29. Поняття про логічну виразність мовлення. Засоби логічної виразності: логічний наголос, паузи.
30. Мовні такти, їх значення для процесу читання, мовлення.
31. Техніка ділового спілкування.
32. Функції ділового спілкування. Соціальні типи у діловому спілкуванні. Закономірності міжособових стосунків.
33. Стратегія і тактика ведення переговорів. Принципи проведення переговорного процесу. Офіційна мова.
34. Риторичний процес в класичній і сучасній риторичі.
35. Основні закони риторики та їх практичне використання
36. Роль “задуму” в комунікативній діяльності.
37. Логічні аспекти риторики, культура оперування поняттями та аргументами.
38. Типологічні особливості читання творів різноманітних жанрів.
39. Жанри красномовства.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Рекомендована література.

1. Баби́ч Н.Д. Основи культури мовлення.- Львів, 1990.
2. Бальме К. Вступ до театрознавства [Текст] : [підручник] / К. Бальме ; [пер. на укр. В. Кам'янець ; наук. ред. Б. Козак ; літ. ред. І. Пачковська] ; ЛНУ ім. І.Франка. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2008. 270 с.
3. Барт Р. Работы о театре / Сост., перев., примеч. и послесл. М. Ю. Зерчаниновой. М.: Ад Маргинем Пресс, 2014. 176 с.
4. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 264 с.
5. Красномовство : навч. посіб. / Марія Фенко, Зоряна Мацюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 252 с.
6. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2003.
7. Москвич О.Д., Пригода Т.М. Медіатрансформації та івент-технології в сучасній театральній культурі: український контекст Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Вип. 35 / упоряд. і наук. ред. В.

- Г. Виткалов ; редкол.: Г. П. Чміль, В. Г. Виткалов, П. Е. Герчанівська та ін. ; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ, 2020. С. 115-121.
8. Олійник Г.А. Виразне читання: основи теорії: Навч. пос.-К.: Вища школа., 1995.
  9. Сагач Г.М. Золотослів. К., 1993. – 378 с.
  10. Театр: історія, теорія, практика: Збірник статей. Львів, 2013. 674 с.
  11. Український театр ХХ століття: Антологія вистав / За заг. ред. М. Гринишиної; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. К.: Фенікс, 2012. 944 с.
  12. Український театр: шлях до себе. Здобутки. Виклики. Проблеми_ / за ред. С. Васильєва. Київ: КЖД «Софія», 2008. 145 с.